

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Hieronymi Stridonensis, Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyteri Cardinalis Epistolae In Tres Libros distributae

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Coloniae Agrippinae, 1674

X. De vita Fabiola. Plures anni.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37862

Pauli basilicam barbari deduxissent : ut vel salu-
 rem vobis ostenderent, vel sepulchrum: in tantam
 latitiam dicitur erupisse: ut gratias ageret Deo,
 quod te integram sibi reservasset, quod paupe-
 rem illam non fecisset captivitas, sed invenisset,
 quod egeret quotidiano cibo, quod saturata
 Christo non sentiret esuriam: quod & voce &
 opere loqueretur: Nuda exivi de ventre matris
 meae, nuda & redeam: sicut Domino visum est, ita
 & factum est: Sit nomen Domini benedictum.
 Post aliquot * dies sano, integro, vegetoque cor-
 puscule obdormivit in Domino: & te pauperu-
 tulæ suæ, imò per te pauperes reliquit hæredes:
 claudens oculos in manibus tuis: reddens spiri-
 tum in osculis tuis: dum inter lacrymas tuas in-
 rideret conscia vitæ bonæ, & præmiorum futuro-
 rum. Hæc tibi Marcella venerabilis, & tibi Prin-
 cipia filia, una & brevi lucubratione dictavi: non
 eloquij venustate, sed voluntate in vos animi gra-
 tissimi & Deo, & legentibus placere desiderans.

X. Hieronymus ad Oceanum de vita Fabi-
 lise matrona Romana, qua clarum præbet ex-
 emplum pœnitentiæ.

PLures anni sunt, quod super dormitione Mo-
 sille, Paulam venerabilem scœminam, recentem
 adhuc vulnere consolatus sum. Quartæ ætatis
 circulus volvitur, ex quo ad Heliodorum Episco-
 pum Nepotiani scribens epitaphium, quicquid
 habere virium potui, in illo tunc dolore consumi-
 psi. Ante hoc fermè biennium, Pammachio meo
 pro subita peregrinatione Paulinæ, brevem epi-
 stulam

folam dedi, erubescens ad disertissimum virum
 plura loqui, & ei sua ingerere: ne non tam confo-
 lari amicum viderer, quàm stultâ jactantiâ doce-
 re perfectum. Nunc mihi fili Oceane, volenti &
 ultro appetenti, debitum munus imponis: quod
 pro novitate virtutum veterem materiâ novâ
 faciat. In illis enim vel parentis affectus, vel mœ-
 tor avunculi, vel desiderium mariti temperan-
 dum fuit: & pro diversitate personarum, diversa
 de scripturis adhibenda medicamina. In præsen-
 tiarum tradis mihi Fabiolam, laudem Christiano-
 rum, miraculum gentilium, luctum pauperum, so-
 latium monachorum. Quicquid primùm arripue-
 ro, sequentium comparatione vilescit. Jejunium
 prædicem? Sed prævalet eleemosynæ. Humi-
 litatem laudem? Sed major est fidei ardor. Dicam
 appetitâs sordes, & in condemnationem vestium
 sericarum plebeium cultum, & servilia indumen-
 ta quæsitâ? Plus est animum deposuisse, quàm cul-
 tum. Difficilius arrogantiâ, quàm auro caremus
 & gemmâs. His enim abjectis, interdum gloriosis
 tumemus sordibus, & vendibilem paupertatem
 populari auræ offerimus. Cælata virtus, & in con-
 scientiâ fota secreto, Deum solum judicem res-
 picit. Unde & novis est mihi efferenda præco-
 nijs, & ordine prætermisso Rhetorum, tota de
 conversionis & pœnitentiæ incunabulis assumen-
 da oratio. Alius forsitan scholæ memor, Q. Maxi-
 mum, unus qui nobis cunctando restituit rem, &
 totam Fabiorum gentem proferret in medium,
 diceret pugnas, describeret prælia: & per tantæ
 nobilitatis gradus Fabiolam venisse jactaret, ut
 quod in virga non poterat, in radicibus demon-
 str-

Lau Fabiola.

straret. Ego diversorij Bethlehemici, & pres-
 pis Dominici amator, in quo Virgo puerpera
 Deum fudit infantem, ancillam Christi non de
 nobilitate veteris historie, sed de Ecclesia humi-
 litate producam. Et quia statim in principio qua-
 fiscopulus quidam & procella mihi obtredate-
 rum ejus opponitur, quod secundum sortita matri-
 monium prius reliquerit: non laudabo conversam
 nisi prius ream absolvero. Tanta prior maritus
 vitia habuisse narratur, ut ne scortum quidem &
 vile mancipium ea sustinere posset. Quæ si vo-
 luerit dicere, perdam virtutem fornicæ, quæ ma-
 luit culpam subire diffidij, quam quandam cor-
 poris sui infamare partem, & maculas ejus dete-
 gere. Hoc solum proferam, quod verecundæ mat-
 rionæ & Christianæ satis est. Præcepit Dominus
 uxorem non debere dimitti, exceptâ causâ forni-
 cationis: & si dimissa fuerit, manere inuptam.
 Quicquid viris jubetur, hoc consequenter redun-
 dat in fornicatas. Neque enim adultera uxor dimitti-
 da est, & vir mœchus tenendus. Si quis meretrici
 jungitur, unum corpus facit: ergo quæ fornicato-
 ri impuroque sociatur, unam cum eo corpus effi-
 citur. Aliæ sunt leges Cæsarum, aliæ Jesu Chri-
 sti: aliud Papinianus, aliud Paulus noster præ-
 cipit. Apud illos viris impudicitia fræns laxatur:
 & solo stupro atque adulterio condemnato,
 passim per lupanaria & ancillulas libido permit-
 titur: quasi culpam dignitas faciat, non volun-
 tas. Apud nos quod non licet fornicis, æquè non
 licet viris, & eadem servitus pari conditione cen-
 setur. Dimisit ergo (ut ajunt) vitiosum: dimisit il-
 lus & illius criminis nonium, dimisit (penè dixi)
 quod

*Fabiola
 quomodo
 n. aratum
 secundum
 reliquerit*

Matth. 5.

1. Cor. 7.

1. Cor. 6.

quod clamante vicina, uxor sola non prodidit. *Fabiola*
 in autem arguitur, quare repudiato marito, non repudia-
 inupta permanserit: facile culpam fatebor, dum to mari-
 tamen referam necessitatem. Melius est (inquit to nupte
 Apollolus) nubere quam urii. Adolefcentula erat: alteri.
 viduitatem fervare non poterat. Videbat aliam *1. Cor. 7.*
 legem in membris suis, repugnantem legi mentis *Rom. 7.*
 suæ, & se vincitamatque captivam ad coitum tra-
 ti. Melius arbitrata est apertè confiteri imbecilli-
 tatem suam, & umbram quamdam miserabilis
 sebere conjugii, quam sub gloria univiræ, opera
 exercere meretricum. Idem Apollolus vult vi. *1. Tim. 5.*
 tuas adolefcentulas nubere, filios procreare, null-
 lam dare occasionem adversario maledicti gra-
 tia. Et protinus cur hoc velit, exponit: Jam enim
 quædam abierunt retro post satanam. Igitur &
 Fabiola, quia ea persuaserat sibi, & putabat virum
 pure à se dimissum, nec Evangelii vigorem no- *Matth. 23.*
 verat: in quo nubendi universa causatio viventi-
 bus viris scæminis amputatur: dum multa diaboli
 trahat vulnera, unum incauta vulnus accepit.

Sed quid ego in abolitis & antiquis moror, *Fabiola*
 tuarens excufare culpam, cujus pœnitentiam ip- *post mor-*
 ta confessa est? Quis hoc crederet, ut post mortem *tem ma-*
 fecundi vini, in semet reversa: quo tempore solent *ris i pub-*
 riduæ negligentes, jugo servituti excusso, agere *lianæ fia-*
 liberius, adire balneas, voltare per plateas, vul- *cit pœni-*
 tus circumferre meretricios, taccum indueret, er- *tantiam.*
 rem publicè fateretur, & tota spectante urbe
 Romana, ante diem Paschæ in basilica quondam
 laterani, qui Casariano truncatus est gladio, sta-
 ret in ordine pœnitentium, Episcopis & presby-
 teris, & omni populo collachymantibus, spar-
 sum

Pœnitentia virtus.

Ioan. 21.

Deut. 9.

Davidis pœnitentia.

2. Reg. 12.

Pf. 50.

Achab pœnitentia.

3. Reg. 21.

sum crinem, ora lurida, squalidas manus, sordida colla submitteret? Quæ peccata fletus iste non purget? Quas inveteratas maculas hæc lamenta non abluant? Petrus trinam negationem, trina confessione delevit. Aaron sacrilegium, & confutum ex auro vituli caput, fraternæ correxerunt neces. David sancti & mansuetissimi viri homicidium pariter & adulterium septem dierum emendabat fames. Jacebat in terra, volutabatur in cinere, & oblitus regni potestatis, lumen quærebatur in tenebris illumque tantum respiciens quem offenderat, lachrymabili voce dicebat: Tibi soli peccavi, & malum coram te feci. Et: Redde mihi lætitiâ salutaris tui, & spiritu principali confirma me. Atque ita factum est, ut qui me prius obdormerat virtutibus suis, quomodo stans non ceciderem, doceret per pœnitentiam, quomodo cadens resurgerem. Quid tam impium legimus inter reges, quam Achab? de quo dicit scriptura: Non fuit alius tali, ut Achab: qui venundatus est, ut faceret malum in conspectu Domini? Hic enim cum propter sanguinem Nabuthæ correptus fuisset ab Helia, & audisset iram Domini per Prophetam Occidisti, & insuper possidisti: ecce ego inducam super te malum, & demetam posteriora tua, & reliqua: scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam. jejunavitque & dormivit in sacco, & ambulabat demisso capite. Tunc factus est sermo Domini ad Heliam Thesbiten, dicens: Nonne vidi humiliatum Achab coram me? Quia ergo humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus ejus. O scelix pœnitentia, quæ ad se detrahit oculos, quæ furentem sententiam Domini

confesso errore mutavit. Hoc idem & Manass in 2. Par. 33.
 in Paralipomenon: & Ninive Regem fecisse legi- Iona 3.
 mus in Propheta: Publicanum quoque in Evan- Luc 18.
 gelio. Equibus primus non solum indulgentiam,
 sed & regnum recipere meruit, alter impenden-
 tem Dei fregit iram: tertius pectus verberans
 pugnis oculos non levabat ad cœlum. Et multo
 iustificatione recessit publicanus humilis confes-
 sione victorum, quàm Pharisæus superba jactatione
 virtutum. Non est loci hujus, ut pœnitentiam
 prædicem, & quasi contra Montanum Nova-
 tumque scribens, dicam illam hostiam Domino
 esse placabilem, & sacrificium Deo spiritum con- Ps. 50.
 tribulatum. Hoc unum loquar: quod & legentibus
 utile sit, & præsentis causa conveniat. Non est con- Matt. 6.
 fusa Dominum in terris: & ille eam non confun-
 detur in cœlo. Aperuit cunctis vulnus suum, &
 decoloriem in corpore cicatricem flens Roma
 conspexit. Dissuta habuit latera, nudum caput, Levit. 13.
 clausum os. Non est ingressa Ecclesiam Domini,
 sed ex ra castra cum Maria sorore Moyli separa- Num. 12.
 ta contudit: ut quam sacerdos ejecerat, ipse revo-
 caret. Descendit de folio deliciarum suarum: ac Es. 47.
 cepit molam, fecit farinam, & discalceatis pedi-
 bus, transivit flumina lachrymarum. Sedit super
 carbones ignis. Hi ei fuere in adiutorium. Faciem
 per quam secundo viro placuerat, verberabat, o-
 derat gemmas, linteamina videre non poterat,
 ornamenta fugiebat. Sic dolebat, quasi adulteriū
 commississet: & multis impendiis medicaminum
 unum vulnus sanare cupiebat.

Diu morati sumus in pœnitentia, in qua velut
 in vadolis locis resedimus: ut major nobis & abs-
 que

Ecc. II.

que ullo impedimento se laudum ejus campos aperiret. Recepta sub oculis omnis Ecclesie communi-
 one, quid fecit? Scilicet in die illa bona m-
 lorum non oblita est: & post naufragium rursum
 tentare noluit pericula navigandi, Quin potius
 omnem censum, quem habere poterat (erat e-
 nim amplissimus, & respondens generi ejus) dis-
 tribuit, dilapidavit ac vendidit, & in pecuniis
 congregatum, usibus pauperum preparavit, &
 prima omnium *100000000* instituit: in quo agro-
 tantes colligeret de plateis: & consumpta langu-
 ribus atque media miserorum membra resor-
 ret. Describam ego nunc diversas hominum ca-
 lamitates, truncas nares, effoscos oculos, femi-
 stos pedes, luridas manus, tumentes alvos, em-
 femur, crura turgentia, & de excessis ac putredine
 carnibus vermiculos bullientes? Quoties morbo
 regio & pedore confectos humeris suis ipsa pro-
 travit? Quoties lavit purulentam vulnerum san-
 quam aius aspicere non valebat? Præbebat cito
 propria manu, & spirans cadaver, sorbitiuncula
 irrigabat. Scio multos divites & religiosos et
 stomachi angustiam exercere hujusmodi mis-
 ricordiam per aliena ministeria: & clementes et
 se pecunia, non manu. Quos equidem non repro-
 bo: & teneritudinem animi nequaquam interpre-
 tor infidelitatem, sed sicut imbecillitatem stomachi
 veniam tribuo, sic perfectæ mentis ardorem in
 coelum laudibus fero. Magna fides ista contem-
 nit. Scit quid in Lazaro dives purpuratus aliquando
 non fecerit, quali superba mens retributione
 damnata sit. Ille quem despiciamus, quem videre
 non possumus, ad cujus iacuitum nobis vomit

*Hoc est
 languens-
 rium vi-
 culiam.*

*Fabula
 curam
 agrotan-
 rumpau-
 perum su-
 scipit.*

Luc. 16.

erumpit, nostri similis est: de eodem nobiscum
 formatus est luto, iisdem compactus est elemen-
 tis. Quicquid patitur, & nos pati possumus. Vult
 nera ejus existimemus propria: & omnis animi in
 alterum duritia, clementi in nosmetipsos cogita-
 tione frangetur. Non mihi si lingua centum sint,
 & que centum, Ferrea vox: Omnia morborum
 percussere nomina possum, quae Fabiola in tanta
 sanctorum miserorum refrigeria commutavit aut
 multi pauperum sani languentibus inviderent.
 Quamquam illa simili liberalitate erga clericos &
 monachos ac virgines fuerit. Quod monasterium
 non illius opibus sustentatum est? Quem nudum
 & clinicum non Fabiolae vestimenta texerunt? In
 quorum se indigentiam non effudit praecipit &
 festina largitio? Angusta misericordiae ejus Roma
 fuit. Peragrabat ergo insulas, & totum Etruscum
 mare, Volscorumque provinciam, ac reconditos
 caevorum littorum sinus: in quibus monacho-

*Fabiola
 multis
 monachis
 impendit
 elemosy-
 nas.*

*Fabiola
 in Syriam
 profecta.*

*Fabiola
 studiosa
 scriptu-
 rarum.*

Ecccl. 1.

all-

ardoris fomenta capiebat. Quodam die cum in
manibus Moyſi Numeros teneremus, & me ve-
recundè rogaret, quid ſibi vellet nominum tanta
congeries: cur ſingulæ tribus in aliis atque aliis

Num. 24 locis variæ jungerentur: quomodo Bilaam ari-
olus, ſic futura Chriſti myſteria prophetarit, ut
nullus propemodum Prophetarum tam apertè de
eo vaticinatus ſit: respondi ut potui, & viſus ſum
interrogationi ejus ſatisfacere. Revolvens ergo
librum, pervenit ad eum locum, ubi catalogus

Num. 33 deſcribitur omnium manſionum, per quas de Æ-
gypto egrèdiens populus, pervenit uſque ad
fluventia Jordanis. Cumq; rationes & cauſas que-
reret ſingularum: in quibuſdam hæſitavi, in aliis
inoffenſo cucurri pede, in plerisque ſimpliciter
ignorantiam conſeſſus ſum. Tunc vero magis

Scriptis Hieronymus ad Fabiolam librum de manſionibus & alterum de veſtib. Aaron. Exod. 28. cœpit urgere, & quaſi non mihi liceret neſcire,
quod neſcio, expoſtulare: ac ſe indignam tantis
myſteriis dicere. Quid plura? Extorſit mihi ne-
gandi verecundiam, ut proprium ei opus hujus-
cemodi diſputatiunculæ pollicerer, quod uſque
in præſens tempus (ut nunc intelligo) Domini
voluntate dilatatum, reddetur memoriæ illius: ut
ſacerdotalibus prioris ad ſe voluminis indota
veſtib. per mundi hujus ſolitudinem gaudeat ſe
ad terram repromiſſionis aliquando veniſſe. Ve-
rum quod cœpimus, proſequamur.

Quærentibus nobis dignum tantæ ſceminæ
habitaculum, cum ira ſolitudinem cuperet: ut di-
verſorio Mariæ carere nollet: ecce ſubitò diſcuti-
rentibus nuntiis Oriens totus intremuit, ab ultra-
ma Mæotide inter glacialeſ Tanaim, & Maſſe-
getarum immanes populos, ubi Caucaſi rupibus
feras

feras gentes Alexandri claustra cohibent, erupif-
 se. Honorum examina, quæ pernicibus equis huc
 illucque volitantis, cædis pariter ac terroris cun-
 sta completerent. Aberat tunc Romanus exercitus,
 & bellis civilibus in Italia tenebatur. Hanc gen-
 tem Herodotus refert sub Dario rege Medorum
 viginti annis Orientem tenuisse captivum, & ab
 Ægyptiis atque Æthiopibus annum exegisse
 vectigal. Abigar Jesus ab orbe Romano tales ul-
 tra belias. Intèperati ubique aderant, & famam
 celeritate vincentes, non religioni, non dignita-
 tibus, non ætati, non vâgienti miserebantur in-
 fantiæ. Cogebantur mori, qui dudum vivere cœ-
 perant: & nescientes malum suum, inter hostium
 manus ac tela ridebant. Consonus inter omnes
 rumor petere eos Hierosolymam, & ob nimiam
 auri cupiditatem ad hanc urbem percurrere. Mu-
 ti neglecti pacis incuria, sarciebantur, Antiochia
 obsidebatur, Tyrus se volens à terra abrupere,
 insulam quærebat antiquam. Tunc & nos com-
 pulsi sumus parare naves, esse in littore, adven-
 tum hostium præcavere: & savientibus ventis
 magis barbaros metuere, quàm naufragium: non
 tam propria salutem, quàm virginum castimoniam
 providentes. Erat in illo tempore quædam apud
 nos dissensio, & barbarorum pugnam domestica
 bella superabant. Nos in Oriente tenuerunt jam
 fixæ sedes, & inveteratum sanctorum locorum
 refiderium. Illa quæ tota in sarcinis erat, & in o-
 mni urbe peregrina, reversa est ad patriam, ut ibi
 pauper viveret, ubi dives fuerat: manens in alie-
 no, qua multos prius hospites habuit: & (ne ser-
 monem longius protraham) in conspectu Roma-
 næ

*De Fin-
 nis graf-
 fariibus
 passim.*

* *Aver-
 tat.*

*Fabiola
 Romam
 redit è
 Syria.*

nae urbis pauperibus erogaret, quod illa res
vendiderat. Nos hoc tantum dolemus, quod pre-
tiosissimum de sanctis locis monile perdidimus.
Recepit Roma quod amiserat, ac proca & ma-
ledica lingua gentilium, oculorum testimonio
confutata est. Laudent ceteri misericordiam
Iesu, humilitatem, fidem: ego ardorem animi
laudabo. Librum quo Heliodorum quondam
venis ad eremum cohortatus sum, tenebat me-
moriter: & Romana cernens moenia, inclusam
esse plangebat. Oblita sui sexus, fragilitatis
memor, ac solitudinis tantum cupida, ibi erat,
animo morabatur. Non poterat teneri consilio
amicorum: ita ex urbe, quasi de vinculis gessit
bar erumpere. Dispensationem pecuniae, & ca-
tam distributionem, genus infidelitatis vocabat.
Non aliis distributionem elemosynarum tribu-
re, sed suis pariter effulis, ipsa pro Christo
optabat accipere. Sic festinabat, sic impatiens
morarum, ut illam crederes profecturam. Ita-
dum semper paratur, mors eam invenire non
potuit imparatam.

Inter laudes foeminae, subito mihi Pammachii
meus exoritur. Paulina dormit, ut iste vigilat.
Praecedit maritum, ut Christo famulum derelin-
quat. Hic haeres uxoris, & hereditatis alii posses-
siones. Certabant vir & foemina, quis in portu
brahae tabernaculum figeret: & erat haec inter-
trumque contentio, quis humanitate superaret.
Vicit uterque, & uterque superatus est. Ambo
victos & victores fatentur, dum quod alter cupis-
bat, uterque perfecit. Jungunt opes, sociant ve-
hementias, ut quod aemulatio dissipatura erat, con-

*Fabiola
mendica-
re cupie-
bat.*

ordia cresceret. Necdum dictum, jam factum.
 mitur hospitium, & ad hospitium turba concur-
 rit. Non est labor in Jacob, nec dolor in Israel. Ad-
 ducunt maria, quos in gremio suo terra suscipiat.
 Mittit Roma properantes, quos navigaturos lit-
 us melle confoveat. Quod Publius semel fecit in
 insula Mytilene erga unum Apostolum, & (ne *Act. 28.*
 contradictioni locum tribuam) in una navi; hoc
 & frequenter faciunt, & in plures; nec solum
 opum necessitas sustentatur, sed prona in om-
 nes munificentia aliquid & habentibus providet.
 Xenodochium in portu Romano situm, totus pa-
 riter mundus audit: sub una æstate didicit Bri-
 tannia, quod Ægyptus & Parthus verè agnove-
 rant. Quod scriptum est; Timentibus Deum om-
 nia cooperantur in bonum, in obitu tantæ scemi-
 næ vidimus comprobatum quodam præfagio
 futurorum. Ad multos scripserat monachos, ut
 venirent, & se gravi onere laborantem absolve-
 rent, faceretque sibi de iniquo mammona amicos, *Luc. 16.*
 qui eam reciperent in æterna tabernacula. Vene-
 runt, amici facti sunt, dormivit illa * quomodo * quod
 voluit: & deposita tandem sarcina, levior volavit
 ad cœlum. Quantum haberet viventis Fabiolæ
 Roma miraculum, in mortua demonstravit.

Necdum spiritum exhalaverat, necdum debi-
 tam Christo reddiderat animam: & jam *De solen-*
 nis tanti prænuntia luctus, totius urbis populos *nibus ex-*
 ad exequias congregabat. Sonabant psalmi, & *equis Ro-*
 aurata tecta templorum, reboans in sublime qua- *ma celo-*
 tibat alleluja. Hic juvenum chorus, ille senum, *bratis de-*
 qui carmine laudes scemineas, & facta ferant. *functa*
 Non sic Furius de Gallis, non Papyrius de Sam- *Fabiola.*
 niti-

nitibus, non Scipio de Numantia, non Pompeius de Ponti gentibus triumphavit. Illi corpora vicerant: hæc spirituales nequitias subjugavit. Audio præcedentium turmas, & catervatim in exercitum eius multitudinem confluentem. Non plateæ, non porticus, non imminetia desuper teba capere poterant prospectantes. Tunc suos innumeros populos Roma conspexit. Favebant sibi omnes in gloria poenitentis. Nec mirum, si de salute homines exultarent, de cuius conversione Angeli lætabantur in cælo. Hoc tibi mi Fabiane ingenii mei senile munus; has officiorum mercedis dedi. Laudavimus sæpè virgines, & duas ac maritatas; quarum semper fuere candida vestimenta, quæ sequuntur Agnum quocumque vadit. Fœlix præconium, quod in totius vitæ sorde maculatur. Procul livor faciat, absit invidia. Si Paterfamilias bonus est, quare oculus noster malus est? Quæ incidit in latrones, Christi humeris reportata est. Multæ mansiones sunt apud Patrem. Ubi abundavit peccatum, ibi superabundavit gratia. Cui plus dimittitur, plus amat.

Luc. 15.

Apoc. 14.

Matt. 20.

Luc. 10.

Luc. 15.

Jonn. 14.

Rom. 5.

Luc. 7.